

Porez na dobit korporacija

- Prvi put je uveden u švajcarskim kantonima 1870 u formi poreza na imovinu akcionarskih društava.
- SAD ga uvodi 1913, Velika Britanija 1937, bivša Jugoslavija 1928 u formi poreza na preduzeća pod nazivom društveni porezi. Srbija ga uvodi 1992.g.
- U poreskim prihodima OECD učestvuje u prosjeku 9,7%. (Japan-22,8%, Njemačka 4,8%, SAD 11,9%)

Teorijska razmatranja

- Sve do druge polovine XIX v., finansijska teorija je zastupala stanovište da se preduzeća ne trebaju oporezivati.
- Oporezivanje preduzeća je otvorilo dva pitanja:
- 1. Ako se dobit oporezuje samo na nivou akcionara, šta je sa onim djelom dobiti koji se ne raspoređuje u dividende?
- 2. Ako se dobit oporezuje i na nivou akcionara i na nivou primaoca dividendi, imamo dvostruko oporezivanje, odnosno nejednak tretman prihoda od poslovanja društva lica u odnosu prihode od poslovanja društva kapitala.

Ekonomski dvostruko oporezivanje

- Predstavlja pojavu kada se dividende oporezuju dva puta:
 - na nivou preduzeća,
 - na nivou akcionara.
- Mogući (teorijski) pristupi:
 - klasični pristup (smatra da je ekonomski dvostruko oporezivanje opravdano i da ga treba zadržati)
 - Integracijski pristup; Zalaže se za određeni obim integracije ova dva poreska oblika. (potpuna ili djelimična integracija poreske osnovice)

- *Klasični sistem*; naziva se i apsolutni sistem poreza na profit preduzeća, predstavlja čisto ekonomsko dvostruko oporezivanje.
- Primjenjuju ga mnoge zemlje: Belgija, Španija, Luksemburg, Holandija, Švajcarska, SAD.
- Prednosti:
 1. Pogodan sa stanovišta socijalno-političkih ciljeva,
 2. Odbacuje značajne fiskalne efekte,
 3. Favorizuje akumulaciju dobiti u odnosu na raspodjelu na dividende.

- Nedostaci:

1. Favorizuje finansiranje investicija putem kredita,

2. Diskriminiše dividende u odnosu na druge prihode od kapitala (kamata, preduzetnička dobit, renta)

3. Favorizuje druge oblike preduzeća (ortačka društva, inokosno preduzeće) u odnosu na društva kapitala.

- Sistem integracije:
 - potpuna integracija (predstavlja potpuno izbjegavanje dvostrukog oporezivanja, jedino primjenjuje Malta)
 - djelimična integracija:
 1. Na nivou preduzeća,
 2. Na nivou primaoca dividendi

Djelimična integracija na nivou preduzeća

1. Metod diferenciranih poreskih stopa; dio profita koji se raspodjeljuje na dividende oporezuje se po nižim poreskim stopama.

- primjenjuje ga Austrija, Japan, Portugalija.
- Nedostatak: Preduzeća koja imaju filijale u drugim zemljama transferišu dio dobiti u vidu dividendi u zemlje sa nižim poreskim stopama, a potom vrše reinvestiranje.

2. Metod dedukcije dividendi: Dio iznosa isplaćen na ime dividendi isključuje se iz osnovice poreza na dobit.

-Prednost: kamate i dividende se isto tretiraju

-Nedostatak: svodi se na oporezivanje akumulacije

- Primjenjuje Švedska, Norveška, Finska i Grčka.

Djelimična integracija na nivou primaoca dividendi

- 1. Djelimično isključivanje (djelimična olakšica), dividenda se djelom isključuje iz osnovice poreza na dohodak fizičkih lica.
 - - Primjenjuje ga Grčka, a za manje iznose dividendi SAD, Kanada, Holandija.
- 2. Sistem imputacije (pripisivanja)
 - Najkomplikovaniji sistem, podrazumijeva plaćanje poreza na cjelokupnu dobit, u drugoj fazi se cjelokupna dividenda oporezuje progresivnim stopama, u trećoj fazi se odobrava kredit za porez plaćen na nivou preduzeća.
 - Primjenjuje ga većina OECD zemalja.

Elementi poreza na dobit preduzeća

- 1. Obveznik:** Obveznik ovog poreza je privredni subjekat koji prodajom roba i usluga na tržištu ostvaruje dohodak. Može biti društvo lica ili društvo kapitala.
- Rezident zemlje je obveznika za cjelokupan dohodak bez obzira gdje ga ostvari (princip svjetskog dohotka)
 - Nerezident je obveznik samo za dohodak koji ostvari na teritoriji zemlje u kojoj posluje (teritorijalni princip).

- Kriteriji za utvrđivanje rezidenstva
- Rezident neke zemlje je pravno lice koje je na teritoriji date zemlje:
 - osnovano (upisano u sudski registar)
 - ima sjedište stvarne uprave ili kontrole (utvrđuje nadležni poreski organ)

- **2.Osnovica:** Dobit koja je iskazana u poreskom bilansu-oporeziva dobit.
- Bilans uspjeha se koriguje na osnovu zakonskih propisa kako na strani rashoda, tako i na strani prihoda, te se dobija poreski bilans i iskazuje oporeziva dobit.
- Na strani prihoda koriguju se :
 - transferne cijene (transakcije između povezanih pravnih lica moraju se uzeti po tržišnim cijenama)
 - Vrijednost zaliha: priznaje se u visini njihove prodajne vrijednosti na dan podnošenja poreskog bilansa.

- Korekcije na strani rashoda:
- - troškovi materijala i nabavna vrijednost trgovačke robe moraju se iskazati metodom prosječne cijene,
- - Bruto plate se tretiraju kao poslovni rashod i isključuju se iz dobiti (izuzetak su primanja zaposlenih po osnovu učešća u dobiti),
- Amortizacija:
 - jednom izabrani metod amortizacije mora se primjenjivati do potpunog amortizovanja sredstva,
 - propisima se određuje gornja granica amortizacionih stopa.
- * Rashodi za određene namjene se priznaju samo do određenog iznosa (izdaci u humanitarne svrhe, članarine udruženjima i komorama, reklama)

- **3. Poreska stopa:** Najčešće se primjenjuju proporcionalne i jedinstvene poreske stope.
- Proporcionalnost:
 - -da bi se izbjeglo dvostruko progresivno oporezivanje dobiti,
 - - ne vrši se diskriminacija obveznika sa stanovišta profitabilnosti.
- Jedinstvenost:
 - diferencirano oporezivanje skuplje i komplikovanije,
 - vrši se diferencijacija po privrednim granama i djelatnostima,
 - gubi se alokativna neutralnost fiskalne politike.

- **4. Poreske olakšice:** Daju se u vidu:
- - ubrazane amortizacije (ekologija, unaprijeđenje naučno-istraživačkog rada i sl.)
- - umanjenje poreske osnovice: (najčešće radi stimulacije ekonomskog rasta).
- Poreski kredit(za zapošljavanje novih radnika, osposobljavanje i profesionalna rehabilitacija invalida obveznik u kog je uloženi strani kapital i sl.).
- Oslobađanje od plaćanja poreza: (novoosnovano pravno lice, nove poslovne jedinice u nerazvijenim opštinama i sl.)

Način plaćanja poreza

- Poreska obaveza se plaća po osnovu poreske prijave, odnosno rješenja nadležnog poreskog organa.
- U toku godine se plaćaju akontacije ovog poreza.

Grupno oporezivanje

- Omogućava da grupa kompanija (matična kompanija i njene filijale) vrši poresko konsolidovanje, odnosno da vrši međusobno prebijanje dobitaka i gubitaka čime konačna poreska obaveza može biti značajno manja.
- Transferne cijene su cijene koje se formiraju između povezanih lica. Ona često mogu u poreske svrhe određivati cijene koje se razlikuju od tržišnih.
- Utanjena kapitalizacija se javlja kada se odnos između vlastitog i pozajmljenog kapitala pomjera u korist pozajmljenog s obzirom da je kamata odbitna stavka u poreskom bilansu.